

Minister for børn, ligestilling,
integration og sociale forhold,
Manu Sareen

RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE

Dato: 7. maj 2014

Kære Manu Sareen

Rådet for Socialt Udsatte vil gerne takke for dit bidrag til konferencen om udsatte grønlandere og samtidig komme med nogle anbefalinger til forbedringer af indsatsen.

Danmark har et ansvar for udsatte grønlandere i Danmark

Det er Rådets opfattelse, at kommunerne i langt højere grad bør forpligtes til at prioritere og målrette indsatsen for udsatte grønlandere. Danmark løfter ikke sin del af rigsfællesskabets forpligtelser overfor egne statsborgere, der ankommer med en meget anderledes sproglig og kulturel baggrund, når der ikke i praksis tilbydes hensigtsmæssige og retmæssige tilbud. Når det med hjemløsetællingen i 2013 blev tydeliggjort, at kun 2 procent af de grønlandske hjemløse i Danmark er i behandling for deres misbrug eller psykiske sygdom, er det en markant illustration af en målgruppe, der har behov, som ikke tilnærmelsesvist bliver imødekommet.

Ret til en velkomstpakke

Derfor bør kommunerne i den sociale lovgivning forpligtes til at tilbyde ankommende grønlandere en velkomstpakke, der kan sikre gruppen en kulturelt og sprogligt tilpasset hjælp til afklaring af forsørgelse, bolig, jobsøgningshjælp, uddannelsesmuligheder og behov for sociale tilbud, danskundervisning, tolkebistand, kulturel undervisning mv. Tilbud som kommunerne i vidt omfang allerede er forpligtet til at iværksætte. Med en decideret velkomstpakke vil opmærksomheden på de specifikke behov for denne målgruppe blive betragteligt skærpet.

Med en velkomstpakke er et af de vigtige formål, at grønlanderes stærke arbejdsidentitet udnyttes. Det er ærgerligt, når grønlandere oplever, at jobcentre medvirker til at stigmatisere dem, når de uden yderligere afdækning vurderes uarbejdsdygtige pga. deres etnicitet. Der bliver fx ikke taget højde for, at nogle grønlandere blot har behov for hjælp til at finde et job, da en dansk jobsøgningsprocedure er vanskelig, når man kun har erfaring med mere uformelle jobsøgningsprocedurer.

En anden gennemgående og meget central problemstilling, som en velkomstpakke bør imødesee, er en del grønlanderes utilstrækkelige danskundskaber. Kommunerne skal

tilbyde danskundervisning, hvis det vurderes at de af særlige grunde ikke behersker det danske sprog i et sådan omfang, at de kan fungere i det danske samfund. Hvis grønlandere tilbydes danskundervisning, er det ofte på hold med flygtninge og indvandrere, selvom deres udgangspunkter er helt forskellige. Kommunerne bør tilskyndes til at tilbyde danskundervisning målrettet grønlandere. Ligeledes skal kommunerne indskærpes, at de langt oftere skal opfylde deres forpligtelse til at anvende grønlandsk-dansk tolk, og derved opnå et bedre udgangspunkt for at tilbyde en hjælp, der er relevant og ønsket. Endvidere er der nogle grønlandske børn i Danmark, der hverken får et 'fuldt' sprog på dansk eller grønlandsk. Derfor bør grønlandske børn i Danmark i højere grad tilbydes modersmålsundervisning, så deres kommunikative fundament i familien og samfundet får det bedste afsæt.

Pensionat forbeholdt nytilkomne grønlandere

En velkomstpakke, der imødekommer grønlanderes behov ved flytning til Danmark, vil i sammenhæng med tilbud om ophold på et pensionat, hvor der ydes råd og vejledning, kunne imødekomme nogle af de udfordringer, der kan være ved grønlanderes ankomst. Eksempelvis registreres grønlandere ikke ved ankomst og venter ofte med at søge hjælp i det offentlige system, til problemerne er eskaleret. En central årsag til at problemerne eskaleres er manglen på selvstændig bolig, og manglen på kvalificeret vejledning til at blive etableret i Danmark. Behov som et pensionat vil kunne imødekomme og som dermed vil kunne forebygge unødige ophold på forsorgshjem, misbrugsbehandling og andre sociale foranstaltninger. Et pensionat med kvalificeret råd og vejledning vil dermed også, kunne forbedre mulighederne for at tilkomne grønlandere kommer i uddannelse og/eller får udnyttet deres muligheder for at arbejde.

Velkomstfolder

Grønlandere mangler ofte viden om Danmark når de kommer til landet, og ideelt set allerede inden de ankommer. I Grønland er de ved at udarbejde en oplysningskampagne med vigtige oplysninger og overvejelser ved flytning til Danmark. Det bør også overvejes, at der i Danmark udgives en folder, hvori de mest centrale informationer om at etablere sig i Danmark, fremgår på både grønlandsk og dansk.

Kulturelt tilpassede tilbud

En del grønlandere har oplevet traumer, alvorlig omsorgssvigt, seksuelle overgreb, forældres misbrug mv., som gør nogle ekstra sårbare for at komme i udsatte positioner, og som forringer deres mulighed for at blive inkluderet i et samfund, hvor der stilles høje krav til mestring og performance. Med en velkomstpakke i kombination med et pensionat vil det i højere grad være muligt at opfange de grønlandere, der har et aktuelt behov for tilbud af social- eller behandlingsmæssig karakter.

Den sociale indsats i Grønland arbejder med at forebygge og afhjælpe følgerne af omsorgssvigt. Dette behov bør i højere grad anerkendes i Danmark, ved at der tilbydes kulturelt tilpasset hjælp, som udsatte grønlandere i højere grad har mulighed for at indgå i og profitere af. Ellers tabes indsatsen, og det har vi ikke råd til.

Det er fx vældig vanskeligt for en hjemløs grønlander med en ustruktureret dagligdag og et mangelfuldt dansk at indgå i og profitere af et ambulante behandlingstilbud på dansk. Der er behov for adgang til behandling og sociale tilbud, der tager højde for den kulturelle baggrund og de sproglige forudsætninger. Fx mangler der tilbud til bearbejdning af traumer, omsorgssvigt, seksuelle overgreb og misbrug på grønlandsk i døgnregi i Danmark, ligesom det vil være hensigtsmæssigt, at understøtte sociale tilbud og behandling af opsøgende karakter.

Den faglige kapacitet skal være større og skal udvikles

Den sociale indsats er hjemtaget til Grønland, men som Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen, Martha Lund Olsen, gav udtryk for på konferencen, står de overfor en svær udfordring, hvor behovet for sociale tilbud overstiger den kapacitet, som antallet af socialarbejdere i Grønland kan løse. Samtidig står Danmark i en situation, hvor det kan være vanskeligt at have kendskab til den kulturelle og sociale baggrund grønlandere i Danmark har, og som kan være en vigtig nøgle i at udvikle kulturelt tilpassede tilbud i Danmark. Det bør derfor overvejes, om Danmark og Grønland kan indgå i et gensidigt givtigt samarbejde.

En del af de udfordringer som grønlandere der flytter til Danmark oplever, opstår mellem Grønland og Danmark og de forskellige regler og tilbud. En del af problemløsningen ligger derfor også i at samarbejde om at udvikle to systemer, så de i højere grad hænger sammen og komplementerer hinanden.

Bistand til at flytte tilbage til Grønland

Ønsket om en hjælpende hånd til at komme tilbage til Grønland bør understøttes. For nogle er der praktiske forhindringer i form af udgifter til transport til og i Grønland, samt tvivl om forsørgelsesgrundlag, bolig mv. i Grønland. Det kan også have betydning, hvis man rejste fra Grønland pga. en personlig konflikt, eller fordi man er bekymret for at andre tænker, at man ikke kunne klare sig i Danmark. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis det i højere grad bliver muligt at få hjælp til at håndtere disse barrierer. Allerede nu er der en pulje i regi af Socialministeriet, hvorfra der kan bevilges økonomisk støtte til hjemrejse, der imødekommer sociale hensyn, eller som bidrager til at formidle kontakt mellem Grønland og øvrige Danmark. Da der er afsat 400.000 kr./p.a. til puljen, er den i praksis begrænset til at bevilge økonomisk støtte til rejser i forbindelse med begravelser af børn og forældre og til besøgsrejser i forbindelse med livstruende sygdom hos personer, der står ansøger nært. Det bør overvejes at udvide puljens omfang, således at den kan understøtte fx de grønlandske huses bistand til reetablering i Grønland, så der kan opnås en positiv start og dermed et godt afsæt for det videre liv.

Strategien for udsatte grønlandere

Med Strategien for udsatte grønlandere er der efter en periode uden centralt fokus på området, atter sat initiativer i søen, som skal udvikle dele af indsatsen. Det hilser Rådet velkomment. Med henblik på at få viden om strategiens virkning, bør den evalueres.

Hvis den viser sig vellykket, bør metoderne spredes til landets øvrige kommuner, så flere end de fem projektkommuner får glæde af investeringen.

Endvidere vil Rådet påpege behovet for en kontinuerlig prioritering af indsatsen for udsatte grønlandere, så udviklingen af indsatsen ikke går unødigt i stå, når midlerne ophører.

Frivillige tilbud bør understøttes

De frivillige tilbud er en del af Strategien for udsatte grønlandere, og deres videre eksistens og udvikling er en central del af arbejdet for udsatte grønlandere i Danmark. Derfor bør de i højere grad understøttes økonomisk, også i perioder hvor der er iværksat mere storstilede strategier og indsatser. Det gælder både tilbud, der understøtter en integration i Danmark og de sociale tilbud, der støtter grønlandere i udsatte positioner.

Grænsehindringer

Endelig vil Rådet gerne udtrykke sin opbakning til den igangværende undersøgelse om grænsehindringer, der skaber praktiske problemer, når grønlandere og danskere flytter indenfor rigsfællesskabet. Problemstillingen var genstand for beslutningsforslaget B 34 om iværksættelse af en systematisk indsats mod grænsehindringer inden for rigsfællesskabets grænser, der blev behandlet den 28. marts 2014, og som blev henvist til 2. behandling. Problemerne har også været på dagsordenen i forbindelse med nordisk redegørelse i oktober 2013, hvorfra Rådet ser frem til at se resultaterne og opfølgningen på den annoncerede kortlægning.

Rådet indgår naturligvis gerne i en dialog om problemerne.

Med venlig hilsen

Jann Sjursen
Formand

CC: Statsministeren, sundhedsministeren, beskæftigelsesministeren, undervisningsministeren, Folketingets Socialudvalg, Folketingets Grønlandsudvalg og Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen Martha Lund Olsen.